

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA, KATEDRA SLOVENSKEHO JAZYKA

OBČIANSKE ZDRUŽENIE SLOVENČINA

JAZYK A JAZYKOVEDA V SÚVISLOSTIACH

editorky

OĽGA ORGOŇOVÁ

ALENA BOHUNICKÁ

GABRIELA MÚCSKOVÁ

KATARÍNA MUZIKOVÁ

ZUZANA POPOVIČOVÁ SEDLÁČKOVÁ

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE | 2017

**Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej
konferencie**

**JAZYK A JAZYKOVEDA
v súvislostiach**

**Univerzita Komenského v Bratislave
Filozofická fakulta
Katedra slovenského jazyka
11. – 12. 9. 2017
Bratislava**

**Conference Proceedings from International Scientific
Conference**

**LANGUAGE AND LINGUISTICS
in Connexions**

**Comenius University in Bratislava
Faculty of Arts
Department of Slovak Language
11. – 12. 9. 2017
Bratislava**

Organizátori konferencie:

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra slovenského jazyka
OZ Slovenčina

Recenzenti:

Prof. PhDr. István Lanstyák, PhD.
Prof. PhDr. Marta Pančíková, CSc.

Editorky:

Prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc., doc. Alena Bohunická, PhD., doc. Gabriela Múcsková,
PhD., Mgr. Katarína Muziková, PhD., Mgr. Zuzana Popovičová Sedláčková, PhD.

Medzinárodný vedecký výbor:

Prof. PhDr. Juraj Dolník, DrSc. – predseda – FiF UK Bratislava
Prof. zw dr hab. Stanisław Gajda – WF UO Opole
Dr hab. Maryla Papierz, prof. UJ – IFS UJ Krakow
Prof. PhDr. Petr Mareš, CSc. – FF UK Praha
Prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc. – ÚJČ AV ČR Praha
Prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc. – FP TUL Liberec; FF UP Olomouc
Prof. PhDr. Rudolf Šrámek, CSc., dr. h. c. – PdF MU Brno
Doc. PhDr. Tünde Tušková, PhD. – VÚSM Békéscsaba
Prof. PhDr. Miroslav Marcelli, CSc. – FF UK Praha; FiF UK Bratislava
Prof. Mgr. Marián Zouhar, PhD. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Peter Michalovič, CSc. – FiF UK Bratislava
Doc. PhDr. Adela Böhmerová, M. A., PhD. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Pavol Žigo, CSc. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Miroslav Dudok, DrSc. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Jana Sokolová, CSc. – FF UKF Nitra
Prof. PaedDr. Ľudmila Liptáková, CSc. – PF PU Prešov
Doc. PhDr. Viera Kováčová, PhD. – FF KU Ružomberok
Doc. PaedDr. Zdenko Dobrík, PhD. – FF UMB Banská Bystrica

Programový výbor:

Prof. PhDr. Juraj Dolník, DrSc.
Prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc.

Preklad a korektúry abstraktov: Doc. PhDr. Adela Böhmerová, M. A., PhD.

Korektúry českých textov: Mgr. Anna Passiová

Obálka: akad. mal. Milan Pagáč

Grafická úprava: Mgr. Kristína Piatková, PhD.

© Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra slovenského jazyka;
OZ Slovenčina

*Publikácia vychádza v rámci riešenia grantu VEGA 1/0338/16 Slovenský jazyk
v komunikačných formáciách a grantu VEGA 2/0011/15 Jazyk v sociálnej kultúre.*

ISBN 978-80-223-4422-7

Organizers of the conference:

Comenius University in Bratislava, Faculty of Arts, Department of Slovak Language
OZ Slovenčina

Reviewers:

Prof. PhDr. István Lanstyák, PhD.
Prof. PhDr. Marta Pančíková, CSc.

Editors:

Prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc., doc. Alena Bohunická, PhD., doc. Gabriela Múcsková,
PhD., Mgr. Katarína Muziková, PhD., Mgr. Zuzana Popovičová Sedláčková, PhD.

International Scientific Committee:

Prof. PhDr. Juraj Dolník, DrSc. – chairman – FiF UK Bratislava
Prof. zw dr hab. Stanisław Gajda – WF UO Opole
Dr hab. Maryla Papierz, prof. UJ – IFS UJ Krakow
Prof. PhDr. Petr Mareš, CSc. – FF UK Praha
Prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc. – ÚJČ AV ČR Praha
Prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc. – FP TUL Liberec; FF UP Olomouc
Prof. PhDr. Rudolf Šrámek, CSc., dr. h. c. – PdF MU Brno
Doc. PhDr. Tünde Tušková, PhD. – VÚSM Békéscsaba
Prof. PhDr. Miroslav Marcelli, CSc. – FF UK Praha; FiF UK Bratislava
Prof. Mgr. Marián Zouhar, PhD. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Peter Michalovič, CSc. – FiF UK Bratislava
Doc. PhDr. Adela Böhmerová, M. A., PhD. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Pavol Žigo, CSc. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Miroslav Dudok, DrSc. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc. – FiF UK Bratislava
Prof. PhDr. Jana Sokolová, CSc. – FF UKF Nitra
Prof. PaedDr. Ľudmila Liptáková, CSc. – PF PU Prešov
Doc. PhDr. Viera Kováčová, PhD. – FF KU Ružomberok
Doc. PaedDr. Zdenko Dobrík, PhD. – FF UMB Banská Bystrica

Programme Committee:

Prof. PhDr. Juraj Dolník, DrSc.
Prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc.

Translation and revision of English abstracts: Doc. PhDr. Adela Böhmerová, M. A., PhD.

Revision of Czech texts: Mgr. Anna Passiová

Cover: akad. mal. Milan Pagáč

DTP: Mgr. Kristína Piatková, PhD.

© Comenius University in Bratislava, Faculty of Arts, Department of Slovak Language;
OZ Slovenčina

*This publication is the result of the project implementation framed by the VEGA: The
Slovak Language in the Communicational Formations, grant number 1/0338/16,
Language in social culture, grant number 2/0011/15.*

ISBN 978-80-223-4422-7

Katedra slovenského jazyka Filozofickej fakulty UK v Bratislave je hrdá na svojich významných emeritných reprezentantov. Kolektív spolupracovníkov im vyslovuje úprimné poďakovanie za vedecké, pedagogické a manažérske formovanie ich pracoviska a praje veľa zdravia, spokojnosti a všestrannej prosperity do ďalších rokov.

OBSAH

Predslov	19
I. JAZYKOVEDA V KONTEXTE	21
<i>Stanisław Gajda (Opole)</i> Rzeczywistość językowa a lingwistyka	23
<i>Peter Michalovič (Bratislava)</i> Slovo a obraz: tenzie a detenzie	34
<i>Miroslav Marcelli (Bratislava – Praha)</i> O čom filozofa poučili jazykovedci	45
<i>Marián Zouhar (Bratislava)</i> Perspektíva v sémantike, sémantika v perspektíve	52
<i>Juraj Dolník (Bratislava)</i> Ovládanie jazyka	63
<i>Pavol Žigo (Bratislava)</i> Miera jednoty, komplexnosti, intenzity a dispozičná skúsenosť v lingvistických metódach	73
<i>Rudolf Šrámek (Brno)</i> Propriální sféra jazyka a propriální prostor společnosti	82
<i>Vít Gvoždiak (Praha)</i> Integracionistická sémiologie a meze teorie znaku	92
<i>Irena Vaňková (Praha)</i> Ježíšek v dnešní češtině a české kultuře Metodologické inspirace současné etnolingvistiky: na cestě ke kognitivní definici	103
II. ŠTYLISTIKA A KOMUNIKÁCIA	115
<i>Ol'ga Orgoňová (Bratislava)</i> Interaktívna štylistika v optike dialogickosti	117

<i>Alena Bohunická (Bratislava)</i>	
Interaktívna štylistika v kontinuite s výrazovou koncepciou štýlu Františka Mika	128
<i>Alena Jaklová (České Budějovice)</i>	
Ustanovme funkční styl reklamní	137
<i>Bohumila Junková (České Budějovice)</i>	
Stylově příznaková apelativa a propria tvořená účastníky diskuse na internetu	145
<i>Irina Dulebová (Bratislava)</i>	
Precedentné jednotky ako prejav fenoménu intertextuality	154
<i>Zdenka Schwarzová (Bratislava)</i>	
Sociovedecká komunikácia v masmediálnom diskurze	164
<i>Kristína Piatková (Bratislava)</i>	
Intertextualita v každodennej komunikácii	180
<i>Marianna Kraviarová (Prešov)</i>	
Oslovovacie komunikačné akty a ich zvuková charakteristika v trénerskom komunikačnom registri	187
<i>Ewa Malinowska (Opole)</i>	
Medialne formy komunikowania obywateli z władzą	201
<i>Anita Huřková – Ladislav György (Banská Bystrica – Segedin)</i>	
Postoje k jazyku, identite a prepínaniu kódov v kontexte bilingválnej komunikácie	211
III. JAZYKOVÉ NORMY V PRAXI A HOVORENÝ JAZYK	225
<i>Jana Svobodová (Ostrava)</i>	
Jazyk s normami, anebo bez norem?	227
<i>Oldřich Uličný (Liberec – Olomouc)</i>	
Struktura slovenského pravopisu ve srovnání s českým	236

<i>Slavomír Ondrejovič (Bratislava)</i>	
Ešte raz o palatálnom <i>l</i> , tentoraz v nadväznosti na Ľudovíta Štúra	241
<i>Petr Mareš (Praha)</i>	
„Valej do tebe, že máš bejt šťastnej.“ Nespisovnosť v súčasnej českej próze	248
<i>Kamila Smejkalová (Praha)</i>	
Noremnosť proprií z pohľadu verejnosti a lingvistů	258
<i>Anna Černá (Praha)</i>	
Jazykové poradenství jako zdroj lingvistických dat	268
<i>Martin Beneš (Praha)</i>	
Nesoulad pravidel a vět o pravidlech jako problém jazykové kultury	275
<i>Jana Hoffmannová – Lucie Jilková (Praha)</i>	
Z výzkumu mluvené syntaxe: drobtý, které by neměly spadnout pod stůl	288
<i>Jiří Zeman (Praha)</i>	
Syntax mluvené češtiny: důraz na konci výpovědi	304
<i>Kamila Mrázková (Praha)</i>	
Způsoby signalizace a realizace sebeopravy v mluvené češtině	311
IV. ASPEKTY DISKURZU	323
<i>Miroslav Dudok (Bratislava)</i>	
Preventívningvistické stratégie v jazykovom správaní	325
<i>Zdenko Dobrik (Banská Bystrica)</i>	
Mentálno-jazykové obrazy prist'ahovalcov v prehovoroch prezidentov	331

<i>Jindřiška Svobodová (Olomouc)</i>	
Verbální agrese jako komunikační strategie v politickém diskursu	341
<i>Radoslav Štefančík (Bratislava)</i>	
Jazyk politiky v politologickej perspektíve.	
Jazyk nových konfliktných línií	351
<i>Marzena Makuchowska (Opole)</i>	
Religijny język ekologiczny encykliki <i>Laudato si'</i>	
papieża Franciszka	358
<i>Nina Cingerová (Bratislava)</i>	
K sovietizmom a ich funkcii v súčasnom ruskom diskurze	369
<i>Perla Bartalošová (Bratislava)</i>	
Xenodiskurz o maďarských Rómoch na Slovensku	379
<i>Jana Lauková (Banská Bystrica)</i>	
Mentálno-jazykové inakosti používateľov jazyka	
na príklade písomných diskurzov	390
V. FRAZEOLÓGIA, DERIVATOLÓGIA A LEXIKA	499
<i>Jozef Mlacek (Dunajská Lužná)</i>	
Interpretácie premenlivosti vo frazeológii	
a ich kognitívne súvislosti	401
<i>Jana Sokolová (Nitra)</i>	
Frazeologizované reduplikácie z pohľadu formy, obsahu a funkcie	411
<i>Viera Kováčová (Ružomberok)</i>	
O biblickej frazeológii z pohľadu súčasných používateľov	
slovenského jazyka (alfa a omega ich poznania)	421
<i>Maryla Papierz (Krakow)</i>	
Liczby we frazeologii – porównanie polsko-slowackie	433

<i>Josef Šimandl (Praha)</i>	
Slovník afixů jako obraz tvoření slov	441
<i>Patrik Mitter (Ústí nad Labem)</i>	
Paradigmaticky a neparadigmaticky tvořená adjektiva verbální a jejich status ve slovtvorných paradigmatech	447
<i>Nicol Janočková (Bratislava)</i>	
O substantivizačných procesoch v slovenčine – morfológicky a derivačne	458
<i>Diana Svobodová (Ostrava)</i>	
Míra souznačnosti vybraných typů lexikálních jednotek	469
<i>Jana Kišová (Žilina)</i>	
Premeny jazykového obrazu sveta Slovákov	479
<i>Petra Kollárová (Bratislava)</i>	
Názvy rodinných pomenovaní – tradície – súčasnosť	490
VI. JAZYK VO VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ A GRAMATIKA	499
<i>Ludmila Liptáková (Prešov)</i>	
Jazyk ako nástroj stimulovania kognitívnych procesov dieťaťa mladšieho školského veku	501
<i>Lucie Saicová Římalová (Praha)</i>	
<i>Boj s písmeny:</i> Rané fáze osvojování psané formy jazyka u dítěte s vývojovou dysfázií	513
<i>Jana Pekarovičová (Bratislava)</i>	
Lingvokultúrna koncepcia slovenčiny ako cudzieho jazyka na pozadí teórie profesora Juraja Dolníka	523
<i>Zuzana Popovičová Sedláčková (Bratislava)</i>	
Gramatika slovenského jazyka a priority stredoškolského vzdelávania. Úvahy o novej koncepcii vyučovania slovenskej gramatiky	533

<i>Katarína Muziková (Bratislava)</i> <i>Budeme sa sústrediť</i> v gramatických, postojových a komunikačných súvislostiach	541
<i>Marilena Felicia Luță Tiprișan (Bukurešť)</i> Návrh na strojovú slovenčinu ako cudzí jazyk	551
<i>Ludmila Benčatová (Bratislava)</i> Tvorivé písanie, komunikácia a textová syntax v škole	564
<i>Timea Nemčeková (Bratislava)</i> Suvzťažnosť substantívnej deklinácie a duálu	570
<i>Sándor János Tóth (Komárno)</i> Cudzosť slovenského a maďarského jazyka na morfológickej rovine	581
VII. SLOVENČINA V KONTAKTOCH A ZA HRANICAMI	593
<i>Gabriela Múcsková (Bratislava)</i> Bohemizmus nie je (len) prevzatie z češtiny	595
<i>Adam Kříž (Praha)</i> Slovenština a čeština u rodilých mluvčích slovenštiny žijících v Česku	607
<i>Lucia Molnár Satinská (Bratislava)</i> Prichádzajúci: prvý (jazykový) kontakt s Bratislavou u študujúcich	622
<i>Tünde Tušková (Segedín – Békešská Čaba)</i> Závery k výskumu v kruhu študentov slovakistiky v Maďarsku	629
<i>Mária Žiláková (Budapešť)</i> Variety cirkevného jazyka na slovenských jazykových ostrovoch v Maďarsku	636
<i>Alžbeta Uhrinová (Békešská Čaba)</i> O súčasných slovenských publikáciách v Maďarsku a o ich jazyku	644

Cudzost' slovenského a maďarského jazyka na morfolologickej rovine

Sándor János Tóth

(Pedagogická fakulta Univerzity J. Selyeho)

Abstract

***Xenism of Slovak and Hungarian morphology.** In this paper we compare Hungarian and Slovak morphology from the xenolinguistic and the ethnolinguistic aspects. We analyse the typological contrasts and the areal parallels of these languages in the sphere of morphology, and we work with the thesis by Wierzbicka (1988: 526) who states that the: "...grammatical categories a language offers, [...] shape and organize the speaker's thought..." Although Slovak and Hungarian show typological and structural differences, conclusions from semantic grammar show that the speakers of these languages have a similar linguistic image of the world.*

Keywords: analogy, xenolinguistics, comparative linguistics, linguistic image of the world, morphology

Kľúčové slová: analógia, xenolingvistika, porovnávacia lingvistika, jazykový obraz sveta, morfológia

Úvod

Interpretácia jazykovej inakosti je možná z viacerých hľadísk. Napr. sociolingvistic-
ký aspekt uplatňoval výskumný tím skúmajúci postoje k jazykovej inakosti v sloven-
skom menšinovom prostredí, v Slovenskom Komlóši (Tóth, Tuška, Uhrinová, Žiláková
2010). V našom chápaní vychádzame z etnolingvistickej interpretácie J. Dolníka (2015:
62): „Xenizmus je produkt ‚egoistickej‘ exploatácie cudzosti ako efektu egocentricky
orientovanej interpretácie jazykového sveta. [...] Ide o] dichotomické vnímanie sveta
z pozície individuálneho aj kolektívneho egocentrizmu (môj/náš svet ↔ svet oproti).“

Reagujúc na bádateľskú výzvu sústavného sledovania jazykovej stránky cudzosti na
Slovensku (Dolník 2015: 10), hľadáme morfologické dôvody nasledujúceho protikladu:

„Maďarčina bola Slovákom zásadne (princiipiálne) cudzia, lebo to, čo sa v nej prejavu-
je, slovenský organizmus nemohol asimilovať“ (Dolník 2015: 34).

„Maďari sú síce iní, ale nie cudzí“ (Dolník 2015: 38).

Ciele a metodika

V príspevku analyzujeme prvky cudzosti v slovenskej morfológii z aspektu maďarčiny a opačne. Metódou je porovnávanie morfológických štruktúr a sledovanie paralelných alebo nezhodných prejavov jazykového obrazu sveta (ďalej JOS) dvoch nepríbuzných, avšak areálovo blízkych jazykov.

Na prvý pohľad najnápadnejšie nositele príznaku cudzosti nachádzame na lexikálnej a zvukovej rovine skúmaných jazykov. Príklady na zvukovú cudzosť z výskumu S. Ondrejoviča (1996: 142): „*spievate*“, „*zaťahujete*“, „*tak nejako maďarsky zaťahujete*“ a J. Dolníka (2012: 250-251): *csütörtök* je neľubozvučné slovo pre Slovákov – a, naopak, *štvrtok* pre Maďarov.

Lexikálne prevzatia dynamizujú jazyk vo väčšej miere ako morfológické prejavy cudzosti. Prečo máme, napriek tomu, záujem skúmať práve morfológickú rovinu z hľadiska cudzosti? Dôvody sú tieto:

- na tvorbu viet sa v oboch skúmaných jazykoch využívajú prevažne morfológické prostriedky;
- morfosyntaktická rovina vykazuje hlbšie štruktúrne prvky v porovnaní s rovinou lexikálnou (Krupa 1980: 37-38);
- gramatická stránka jazyka stvárnjuje kognitívne relácie (Duranti 1997: 174);
- gramatické kategórie sa dajú pomerne ľahko odhaľovať a porovnávať v interkulturnej škále (Karčová 2014: 226);
- obraz sveta je interpretovateľný aj prostredníctvom gramatických štruktúr (Čuleňová 2012: 106).

Všeobecnú metodiku synchronného porovnávania gramatík čerpáme z prác K. Buzássyovej (1971), J. Horeckého (1972) a V. Skaličku (1935). Pri samotnom porovnaní morfológie skúmaných jazykov využívame aj práce aplikovanej lingvistiky, v ktorých je L1 maďarčina a L2 slovenčina: F. Sima (ed.) (1977), K. Buzássyová (1977, 1982), A. Králik (1997) a J. Vaňko a D. Auxová (2015), alebo L1 je slovenčina a L2 je maďarčina: K. Misadová (2011).

Pri porovnávacom spracúvaní gramatických kategórií vychádzame z tézy A. Wierzbickej (1988: 526): „...grammatical categories a language offers, [...] shape and organize the speaker's thought...“ a výsledky porovnávania interpretujeme z etnolingvistického hľadiska. Preto používame aj práce *The World Atlas of Language Structures* (Dryer, Haspelmath 2013) a *Lingvistická antropológia* (Pokorný 2010), v ktorých sa ukazuje, akými formálnymi prostriedkami vyjadrujú danú gramatickú informáciu jazyky sveta.

Z morfológie nominálnych slovných druhov v slovensko-maďarskom porovnaní

Substantíva sa klasifikujú v oboch jazykoch na základe opozícií: propriá ↔ apelatíva, konkréta ↔ abstraktá, životné ↔ neživotné podstatné mená a pod. Tieto univerzálne

sémantického triedenia podstatných mien súvisia s ich úzkym vzťahom so stvárneným svetom a s pomenovacou funkciou substantív, preto sú totožné v slovenčine aj v maďarčine.

Slovenčina a maďarčina (ďalej slk., maď.) majú celkovo blízky jazykový obraz sveta (JOS) z hľadiska **čísła veci**, ale špecifické prípady (pluráliá tantum, hromadné, látkové a podobné indoeurópske kategórie) si vyžadujú pozornosť Maďara, mysliaceho v jednoduchom rámci sg. ↔ pl. a vyvolávajú pocit cudzosti pri štúdiu slovenského jazyka. Súvisí to s odlišnou logikou jazykov pri vnímaní súvislostí lexikálneho významu podstatného mena a čísla (porov. Wierzbicka 1988: 503-526). Ide o konvencionalizované zobrazenie; rôzne kultúry môžu mať rôzne konceptualizácie.

Iný spôsob nazerania na číslo vo svete predstavuje špecifická črta maďarčiny, kde predmet pozostávajúci z viacerých častí je v sg. Ide o všeobecnú tendenciu maďarského jazyka (Hegedűs 2004: 178).

maď. sg. *fáj a lába* – ‘bolí ma noha – možno, že obidve’

maď. sg. *féllábú* – ‘má pol nohy – čiže je jednonohý’

maď. sg. *levágatom a hajam* – ‘dám si ostrihať *vlas (sg.)’

Myslenie v sg. je v maďarčine výsledkom jazykovej ekonómie, jednotným číslom sa označuje predmet, ak zámeno alebo číslovka už vyjadruje pl. (Hegedűs 2004: 222).

V maďarčine základnou kategóriou, ktorá konštituuje zhodu, je kategória čísla (podrobnejšie Furdík 1977: 48-50). „Vzhľadom na to, že maďarčina nemá kategóriu gramatického rodu, zhoda prídavného mena ako určujúceho člena substantívnej syntagmy s podstatným menom ako určovaným členom syntagmy sa v maďarčine nerealizuje ani v čísle, ani v páde.

Napríklad prídavné meno *öreg* ‘starý’ v spojení s pádmi podstatného mena *ház* ‘dom’ a *épület* ‘budova’ nemení svoj tvar: *öreg ház* – *öreg ház|at* – *öreg ház|ak|tól*, *öreg épület* – *öreg épület|ek* [...]; podobne *szép lány* ‘pekné dievča N’, *szép lány|t* ‘pekné dievča A’, *szép lány|ról* ‘o peknom dievčati L’, *szép lány|okról* ‘o pekných dievčatách’ [...]“ (Vaňko, Auxová 2015: 46). F. Kiefer (2006: 186) vysvetľuje tento jav tým, že v maďarčine je nositeľom gramatickej informácie základné slovo syntaktickej konštrukcie. Znázorňuje to vzorcom:

[[*a nagy ház*] **ban**] : [[*a sárga autó*] **val**]

,vo veľkom dome’ : ,so žltým autom’

Číslovky sú tvarovo druhotným, ale sémanticky jasne vyčleniteľným slovným druhom v oboch jazykoch. Ich sémantická a gramatická klasifikácia síce vykazuje odchýlky, avšak stváranie skutočnosti sa realizuje v totožných myšlienkových rámcoch. Ani v jednom jazyku nie je taký číselný pojem, ktorý by nemal ekvivalent v druhom jazyku. Rozdiely sú typologického a nie etnojazykového charakteru (o porovnaní čísloviek v maď. a slk. pozri Tóth 2017a: 491-495).

„Hoci **kategória rodu** má v slovenčine významové pozadie, jeho základná funkcia je formálno-gramatická. Je to morfológická kategória, ktorou sa manifestuje

spolupatričnosť substantív a im podriadených adjektíválií. Rod je v slovenčine hlavným konštituentom zhody ako syntaktického postupu, ktorým sa usúvzťažňujú členy atributívnej a sčasti aj predikatívnej syntagmy. [...] Najsilnejšia a zároveň vo formálnom vyjadrení najdiferencovanejšia je zhoda v atributívnej syntagme. Substantívum sa môže vo vete vyskytnúť vo všetkých pádových formách sg. i pl. a každá pádová forma, ak sa k nej pripája zhodný prívlastok, si vyžaduje aj jej zodpovedajúcu kongruentnú formu atributívneho adjektívália“ (Furdík 1977: 40).

Menné triedy majú za úlohu vyjadriť zhodu medzi syntaktickými členmi. Ak pohlavie nie je sémanticky motivované, používa sa pojem *menná trieda*. Sú aj jazyky bez menných rodov (napr. angličtina, maďarčina). Klasifikácia z hľadiska rodu je v niektorých prípadoch náhodná, alebo sú základom klasifikácie rozličné fonologické a morfológické vlastnosti daného výrazu. Táto klasifikácia sa nachádza v systéme medzi sémantickou a formálnou kategóriou. Jazykový relativizmus predpokladá kognitívny vplyv jazykových kategórií. Problematika má interkultúrny a psycholingvistický ráz.

Najmenej príznakový je v jazykoch Európy mužský rod. Ukazuje sa, že v dnešnej dobe je čoraz väčšou požiadavkou používanie neutrálnych foriem. V niektorých jazykoch mimo Európy je menej príznakový ženský rod (napr. pomocou neho vyjadrujú množné číslo). V niektorých jazykoch je ženský rod pasívnejší, viac príznakový, abstraktnejší (porov. Pokorný 2010: 229-231).

V maďarčine nie je problematika genderu (podrobnejšie Orgoňová, Bohunická 2015: 229-248) taká ostrá, avšak napriek negenderickosti tohto jazyka platí, že ženská forma napr. profesií je príznaková, neutrálny variant je mužská forma. V slovenčine zámena *oni/ony* vyjadrujú prítomnosť žien nerovnomerne, všeobecným významom disponuje tvar zámena v mask. Podľa K. Sándorovej (2014: 334) maďarské prechýlené formy s komponentom *-nő* sa dokonca cítia ako menej zdvorilé, preto vznikajú neologizmy ako napr. *sportolóhölgy*.

Kategória životnosti sa v maďarčine aj v slovenčine uplatňuje pri zámenách: v prípade životnosti sa používa osobné zámeno *ő* = *on/ona*, slovenské neutr. *ono* sa vyjadruje maď. ukazovacím zámenom *az*. Ak sa opozícia životnosť – neživotnosť diferencuje, je to odraz istej „filozofie“, ktorá sa viaže na JOS aj na lexikálnej rovine: maď. *bőr* vyjadruje živú i spracovanú kožu, porov. angl. *skin* ↔ *leather*; maď. *fa* vyjadruje živý strom i materiál z neho (porov. slk. *strom* ↔ *drevo*, nem. *Baum* ↔ *Holz*).

Počet **pádov** sa pohybuje v jazykoch sveta medzi nulou až pätnásť. E. Páleš (1994: 110-113) načrtol systém sémantických pádov pre slovenský jazyk, kde pády nevníma len v gramaticko-syntaktickom zmysle, ale približuje ich k jazykovým kategóriám. Ide o funkčné zložky jazyka, ktoré sú potrebné pri osvojovaní si druhého jazyka. Za syntaktické pády sa v maďarčine považujú N, A a D. Ďalšie pády sú sémantické, ich výskyt presahuje rámec podstatných mien. Slovenčina má pevný počet pádov, maďarský pádový systém je otvorený, menej stabilný (Misadová 2011: 89).

Morfológia slovenského a maďarského jazyka sa zhoduje v tom, že sa vyjadrujú tie isté vzťahy medzi substantívami a inými slovami vo vete, neexistuje taká funkcia, ktorá by sa nerealizovala v druhom jazyku. Málo je takých konštrukcií (napr. partitívny

a záporový G), ktoré jeden zo skúmaných jazykov nemá.

Konceptualizácia času aj priestoru je podobná, pohybujeme sa v tých istých časovo-priestorových sémantických súradniciach. Lokalizačné významy sú jasne vydeliteľné a stoja sémanticky blízko k JOS v maďarčine. Lokál aj inštrumentál sú na okraji pádového systému slovenského jazyka, a práve preto sú bližšie k sémantickým pádom v maďarčine. Pravda, nemálo priestorových funkcií majú aj predložkový G, D, A a tiež I.

Lokalizácia je v oboch skúmaných jazykoch trojrozmerná (pozri tabuľku č. 2 v publikácii Tóth 2017b: 10-11). Dynamickú a statickú lokalizačnú príponu zemepisných názvov v maď. ovplyvňuje egocentrický prístup: čo je podľa JOS Maďarov cudzie, má príponu *-ban/-ben, -ba/-be*. Odlišné prípony zahraničných a vnútroštátnych lokalít podrobnejšie opisujú Hegedűs (2004: 159-160) a Szilágyi (1996: 28). Porov. vplyv tvaru *na Slovensku* na používanie väzby *Szlovákiaán* (v maď. na Slovensku) ↔ *Szlovákia**ban*** (v štandardnej maď.).

Z aspektu maďarčiny vyvoláva pocit cudzosti nielen typologicky daný fakt pádovej homonymie, polysémie a synonymie, ale aj to, že bezpredložkové pádové funkcie slovenských syntaktických pádov (A, D, G) z aspektu maďarčiny nemajú veľa spoločného s ich predložkovými významami vyjadrujúcimi lokalizáciu.

Adnominálne významy G sú v maď. často vyjadrené kompozitami, ktorých slovo-
tvorný význam je posesívny. Maďarským ekvivalentom predložkového G sú pády vyjadrujúce príslovkové významy miesta a času. Predložkový G je spolu s ostatnými predložkovými pádmí súčasťou ternárneho lokalizačného systému.

Vyjadrovanie akosti **adjektívami** je evidentným a elementárnym spoločným prvkom JOS slovenčiny a maďarčiny. **Stupňovanie** je gramatickou kategóriou, ktorá nemá typologické a formálne diferencie v maďarčine a v slovenčine. Ide o najvyššiu mieru totožnosti pri porovnaní gramatických kategórií slovenčiny a maďarčiny (Buzássyová 1977: 138). Nepravidelné, supletívne stupňovanie je archaickým typologickým prvkom slovenčiny (a indoeurópskych jazykov), napr.: *dobry – lepsi, zly – horsi, malý – menši, velký – väčši, pekný – krajši*, v maďarčine sú takéto prípady okrajové, napr.: *sok – több, mnoho – viac* (Skalička 2004: 65).

V maďarčine sú teoreticky všetky pôvodné prídavné mená stupňovateľné, **operabilnosť adjektív** je vyššia, výnimku tvoria len niektoré prídavné mená vyjadrujúce pôvod, odvodené od substantív adjektívnu príponou *-i*, napr.: *város – városi – *városibb = *mestskejší, Kassa – kassai – *kassaiibb = *košickejší*. Nestupňovateľné adjektíva sú aj v maďarčine, ich operabilnosť však nesúvisí so slovo-
tvorbou, ale so sémantikou (ide o vzťahové adj.): *hajadon lány* ‚nevydaté dievča‘, *szomszéd kert* ‚susedova záhrada‘, *néma ember* ‚nemý človek‘.

„Význam **privlastňovacích prídavných mien** v slovenčine spočíva vo vyjadrení vlastníckeho vzťahu. Slovenský jazyk privlastňovací vzťah vyjadruje predovšetkým privlastňovacími zámenami, ale aj privlastňovacími prídavnými menami (napr.: *ot-c|ov|o zamestnanie, matk|in|a sestra*), ktorých ekvivalentmi v maďarčine sú podstatné mená s tzv. privlastňovacími príponami (napr.: *az apa foglalkozás|a, az anya nővér|e* /

húg|a). Kým v slovenčine sa vyžaduje zhoda medzi prívlastňovacím prídavným menom a podstatným menom v rode, čísle a páde, v maďarskom jazyku sa gramatické kategórie čísla a pádu vyjadrujú ďalšími osobitnými príponami (napr.: *od otcových súrodencov – az apa testvér|e|i|től, s matkinou kolegyňou – az anya kolléganő|j|é|vel*)“ (Misadová 2011: 82). V slk. sa vyžaduje znalosť rodu vlastníka aj prívlastňovanej veci, samozrejme v maď. rod nehrá rolu, napr.: *otc|ov klobúk – apa kalapja, otc|ov|a zápisnica – apa jegyzet|füzete, matk|in zošit – anya füzete, sestr|in|o auto – nővére autója*.

Prívlastňovací vzťah je vyjadrený v slovenčine v rámci systému pádov, kým v maďarčine ide o osobitnú gramatickú kategóriu. M. S. Dryer a M. Haspelmath (2013: kapitola 117) uvádzajú rôzne možnosti vyjadrovania posesívnosti v jazykoch sveta, ako napr. pre nás cudziu inštrumentálnu posesívnosť typu *človek s klobúkom* alebo odcudziteľnosť ako gramaticky vyjadrený aspekt posesívnej konštrukcie v iných jazykoch. Vlastník môže byť v rôznych jazykoch obsahový alebo gramatický. V slovenčine je vlastník gramaticky signalizovaný, v maďarčine je vlastník v N, vlastníctvo je označené znakom posesívnosti. Podľa K. Buzássyovej (1982) a G. Szabómihályovej (2010: 287-292) maďarčina a slovenčina si „vyberajú“ z rôznych možností vyjadrovania prívlastňovacieho vzťahu tak, ako to znázorňujeme v nasledujúcej tabuľke:

maď.		slk.	
prívlastňovacie zámeno	<i>enyém, tiéd</i>	prívlastňovacie zámeno	<i>moja, tvoje</i>
opytovacie zámeno v D	<i>Kinek a fia?</i>	opytovacie zámeno v G	<i>Či syn?</i>
prívlastňovacia osobná prípona	<i>az ő hamutartója megszakadt a szíve</i>	G osobného zámena	<i>jeho popolník</i>
posesívny D	<i>add neki a tollat</i>	D osobného zámena	<i>srdce mu puklo daj mu pero</i>
posesívna prívlastková syntagma	<i>a ház(nak az) ablaka</i>	adnominálny G	<i>plocha záhrady</i>
znak posesívnosti, kompozitum	<i>apáé madártoll</i>	prívlastňovacie prídavné meno	<i>otcova roľa vtáčie pero</i>
existenčné vyjadrovanie posesívnosti	<i>láza van új autóm van</i>	predikatívne prívlastňovanie	<i>má horúčku mám nové auto</i>

Na základe schémy je možné konštatovať, že napriek odlišným formálnym prostriedkom vyjadrovania posesívnosti, niet takého typu posesívneho vzťahu, ktorý by sa nedal vyjadriť v jednom alebo v druhom jazyku.

V maďarčine je základom gramatickej **kategórie určenosti** známa predchádzajúca informácia, presupozícia: *megtaláltam a hibát* – „našiel som chybu“ (tú chybu, ktorú

som hľadal), tá istá činnosť bez známej predchádzajúcej informácie: *találtam egy hibát* – ,našiel som chybu‘ (náhodou).

V slovenčine nepoužívame na zdôraznenie neurčitosti číslovku *jeden* v pozícii neurčitého člena analogicky s maďarčinou. V maďarčine tu ide o homonymiu číslovky s neurčitým členom (*egy*), podobne ako v nem. (*ein, eine...*), preto vzniká medzijazyková analógia:

Našiel som jednu chybu. – Našiel som chybu.

Egy turista megállított és kérdezősködött. – ~~Jeden~~ turista ma zastavil a spytoval sa.

V slk. to je možné len v príznakovej, idiomatickej konštrukcii: *Bol raz jeden kráľ*. Súvisí to s aktuálnym členením výpovede a deixou, ktoré sú prítomné aj v slovenčine. Začínajúca veta: *Našiel som zelený gombík. – Találtam egy zöld gombot.*

Pokračujúca veta: *(Ten) zelený gombík som prišiel na košeľu. – A zöld gombot felvarrtam az ingre.*

Určenosťou teda vyjadrujeme jedinečnosť, konkrétnosť už spomenutého: *Kúpil som koňa. Kôň zdochol. – Vettem egy lovat. A ló megdöglött.*

Kým v maďarskom JOS sa kladie dôraz na určenosť, v slovenčine dominuje rodovosť zámen ako prostriedok na vyjadrovanie zhody, čo pociťujú Maďari ako cudzie z aspektu ich JOS. Kategória určnosti sa objavuje aj v morfológii slovies v súvislosti s typologickou vlastnosťou maďarčiny, podľa ktorej sa slovesá časujú podľa určitosti alebo neurčitosti predmetu. Podrobnejšie o tom píše K. Misadová (2011: 26-35).

Jazykový obraz sveta vo verbálnej morfológii slovenčiny a maďarčiny

Slovenčina a maďarčina sa zhodujú v tom, že slovesá pomenúvajú deje ako dynamicke príznaky substancií. Triedy slovies sú v maďarskej lingvistike menej transparentné, hierarchizované, gramatické kategórie, aj modálnosť a intencia, sa prelínajú so sémantickým hľadiskom (porov. Furdík 1976: 91; Králik 1997: 7-20). V maďarčine je užšia spätosť lexikálneho významu slovies s vlastnosťami, ktoré sa v slovenskej lingvistike zaraďujú medzi gramatické kategórie. Aspekt, intencia a slovesný rod tvoria v maďarčine lexikálno-gramatický celok, kým slovenská gramatika analyzuje tieto vlastnosti slovies na základe binárnych protikladov.

Slovesný vid je možné interpretovať symbolicky ako videnie sveta (Hegedús 2012: 115). Je to jedna z najvýraznejších kategórií, v ktorej sa odlišuje JOS slovenského a maďarského jazyka. Je možné konštatovať, že slovenčina má jasnú vidovú opozíciu (Janočková 2014: 60), kým v maďarčine je aspekt vetnosémantickou kategóriou. Vo vyjadrení aspektu zohrávajú rolu nielen slovesá, ale aj vetnosémantické prostriedky (Čulenová, György, Tuska et al. 2011: 67). Ide o inherentné lexikálne vyjadrenie aspektu v maďarskom jazyku a o transparentne gramatikalizovanú opozíciu v slovenčine. Napriek štruktúrnym rozdielom je vyjadrenie aspektu súčasťou JOS v oboch jazykoch. Formálne prostriedky, ako napr. vidotvorba, vykazujú paralely (predovšetkým v prefixácii, čo je spoločným areálovým prvkom skúmaných jazykov).

Deagentnosť aj bezagentnosť sú pre maďarský JOS cudzie. Namiesto pasívnej konštrukcie (napr. *bol predvolaný, pracovalo sa, zelenina sa pridáva*) používa maďarčina anonymný podmet (*predvolali ho – beidéztek, pracovali – dolgoztak*) alebo všeobecný podmet (*zeleninu pridáme – hozzáadjuk a zöldséget*). To však neznamená, že by v maďarčine vôbec neexistovala **pasívna konštrukcia**, avšak je archaickejšia ako v slovenčine, kde tiež patrí do administratívneho a vedeckého štýlu (Vaňko, Auxová 2015: 33-34). Pasívna konštrukcia typu *nemčina sa Eve dobre študovala* v súčasnej hovorenej maďarčine neexistuje.

Slovesný rod má v maď. gramatike širší význam: okrem binárnej opozície aktívum – pasívum zaraďuje sa sem aj faktitívnosť – kauzativnosť, potenciálnosť, resp. zvratnosť a mediálnosť sloviess. Maďarské potenciálne slovesá (ich ekvivalentom sú v slk. konštrukcie modálne sloveso + plnovýznamové sloveso) majú tiež pasivizujúci význam: *fedél levehető – pokróvka je odstrániteľná* ‘pokróvka sa môže odstrániť’.

„Intenčnej hodnoty slovesa sa týkajú také formálno-sémantické vlastnosti sloviess v porovnávaných jazykoch, ako je na jednej strane faktitívnosť a kauzativnosť, vyjadrená v maďarčine osobitnými slovesnými slovotvornými príponami (*varr – varrat* ‘dať šiť’), [...] na druhej strane zvratnosť, známa síce aj v maďarčine, ale v porovnaní so slovenčinou formálne i funkčne odlišná, takže pôsobí maďarským hovoriacim pri osvojovaní si slovenčiny značné ťažkosťi“ (Furdík 1976: 91).

V maďarčine je protiklad zvratnosť (*mosdik, mosakszik, umýva sa*) ↔ nezvratnosť (*mos, perie, umýva*) jemnejší a menej formalizovaný, menej transparentný s viacerými prechodnými javmi (napr. mediálne slovesá).

V maďarčine sa zvratnosť využíva aj na vyjadrenie pasívnych významov, napr.: *befejeződik, hallatszok, látszik – končí sa, počúva sa, vidí sa*, a konštrukcie s neurčitými slovesnými tvarmi (verboidmi) tiež slúžia ako náhrada pasíva, napr.: *elintézendő feladatok – úlohy na vybavenie, hasznos odafigyelni – dávať pozor je užitočné, egérrágtá könyv – myšou pohryzená kniha*. Dôvodom je vyššia frekvencia prídastí a prechodníkov v maďarčine.

V oboch jazykoch je veľa takých sloviess, ktorých význam dopĺňa príslovkové určenie vždy iba určitými záväznými príponami alebo postpozíciami, takže so slovesom tvoria už skoro lexikálne viazané spojenie. Stále príslovkové väzby podstatných mien sú nositeľmi idiomatičnosti.

Väzby predstavujú nielen lexikálno-gramatické problémy pri štúdiu cudzieho jazyka, ale odzrkadľujú aj špecifiká myslenia daných národov. Variantnosť väzby je možné určiť nielen na osi správnosť – nesprávnosť, ale aj ako kontrast, resp. vzájomný vplyv JOS (o porovnaní slovesných väzieb v slk. a maď. podrobnejšie Tóth 2017b: 15-19).

Jazykový obraz verbálnych kategórií priamo súvisiacich s konjugáciou – t. j. **času, osoby a spôsobu** – sa v slovenčine zhoduje s maďarčinou, aj diachrónne zjednodušenie časového systému je paralelným javom týchto dvoch jazykov – je areálovou súvislosťou slovenského, českého a maďarského jazyka (Skalička 2004: 88).

Záver

V predchádzajúcich pasážach sme sledovali cudzosť slovenského a maďarského jazyka na rovine morfológie. Zaoberali sme sa stručne gramatickými kategóriami a vetotvornou stránkou slovných druhov. Porovnávali sme tie štruktúrne prvky gramatiky, pri ktorých bolo porovnanie odôvodnené z hľadiska jazykových funkcií. Zistili sme tieto parametre cudzosti: genetická nepríbuznosť a odlišná morfológická typológia na jednej strane a areálová konvergencia na druhej strane.

Je možné konštatovať, že JOS v slovenskom a maďarskom jazyku sa nám ukázal ako relatívne blízky: pocit cudzosti vyvolávajú štruktúrne, formálne a typologické rozdiely a inakosť gramatickej logiky (napr. rodovosť a jej vplyv na zhodu, pomnožné podstatné mená, explicitnosť kategórie vidu v slovenčine alebo explicitnosť kategórie určenosti, iný pádový systém a iné prostriedky vyjadrovania posesívneho vzťahu v maďarčine, odlišné chápanie zvrtnosti). Paralelných prvkov JOS je viac: ak si predstavíme človeka učiaceho sa druhý jazyk alebo prekladateľa, nemusia sa zvlášť koncentrovať na kvantifikáciu, kvalitu, čas, lokalizáciu a podobné kategórie, ktoré sú – v zásade podobne – prítomné v oboch JOS. V myslí Slovákov aj Maďarov sú prítomné tie isté priestorové, časové a číselné koordináty. Výber z univerzálne možných gramatických kategórií a vyjadrovacích prostriedkov gramatického významu je prejavom logiky daného jazyka. V tejto súvislosti ide o relativizovanie cudzosti slovenského a maďarského jazyka v porovnaní s inými jazykmi sveta.

Literatúra

- BUZÁSSYOVÁ, K. (1971): Kontrastívny výskum jazykov. In: *Jazykovedný časopis*, roč. 22, č. 2, s. 160-174.
- BUZÁSSYOVÁ, K. (1977): Pojem gramatickej kategórie v koncepcii slovensko-maďarskej kontrastívnej gramatiky. In: *Jazykovedný časopis*, roč. 28, č. 2, s. 134-148.
- BUZÁSSYOVÁ, K. (1982): Príspevok k vyjadrovaniu posesívnosti v slovenčine a v maďarčine. In: HEJL, F.; PRAŽÁK, R. (eds.): *Současný stav a úkoly československé hungaristiky. (Materiály I. čl. hungaristického sympozia)* Brno: Univerzita J. E. Purkyně 1982, s. 321-327.
- ČULENOVÁ, E. (2012): *Jazyk. Matica alebo plášť?* Banská Bystrica: Belianum.
- ČULENOVÁ, E.; GYÖRGY, L.; TUSKA, T. et al. (2011): Neukončený minulý dej vo vybraných jazykoch indoeurópskej a ugrofínskej jazykovej rodiny. In: *Slavica Iuvenum XII*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta 2011, s. 62-71.
- DOLNÍK, J. (2012): *Sila jazyka*. Bratislava: Kalligram.
- DOLNÍK, J. (2015): Cudzosť – interpretácia – xenoznak. In: DOLNÍK, J. et al.: *Cudzosť – jazyk – spoločnosť*. Bratislava: Iris 2015, s. 13-172.
- DRYER, M. S.; HASPELMATH, M. (eds.) (2013): *The World Atlas of Language Structures Online*. Leipzig: Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology.
- DURANTI, A. (1997): *Linguistic anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.

- FURDÍK, J. (1976): O porovnávacom výskume slovenčiny a maďarčiny. In: MISTRÍK, J. (ed.): *Studia Academica Slovaca 5*. Bratislava: Alfa 1976, s. 81-97.
- FURDÍK, J. (1977): Gramatický rod a zhoda v slovenčine a v maďarčine. In: SIMA, F. (ed.): *Z konfrontácie maďarčiny a slovenčiny*. Bratislava: SPN 1977, s. 21-59.
- HEGEDŰS, R. (2004): *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- HEGEDŰS, J. (2012): *Az idegen nyelv. Nyelvek – nyelvtanulás*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- HORECKÝ, J. (1972): A szlovák-magyar összevető nyelvtanok vizsgálati eljárásaihoz. In: HORVÁTH, M.; TEMESI, M. (eds.): *Összevető nyelvvizsgálat, nyelvoktatás*. Budapest: Tankönyvkiadó 1972, s. 176-178.
- JANOČKOVÁ, N. (2014): *Sloveso a zmysly – slovotvorba a vidotvorba*. Bratislava: Veda.
- KARČOVÁ, A. (2014): Jazykový obraz sveta – fenomén videnia a zraku a ich axiologický rozmer. In: ONDREJOVIČ, S.; SATINSKÁ, L.; VRÁBELOVÁ, J. (eds.): *Štefan Peciar a moderná lexikografia*. Bratislava: Veda 2014, s. 224-248.
- KIEFER, F. et al. (2006): *Magyar nyelv*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- KRÁLIK, A. (1997): *Slovenské sloveso a jeho používanie*. Budapest: Etnikum Kiadó.
- KRUPA, V. (1980): *Jednota a variabilita jazyka*. Bratislava: Veda.
- MISADOVÁ, K. (2011): *Kapitoly z morfológie maďarského jazyka. Kontrastívny opis niektorých morfológických javov maďarského jazyka*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- ONDREJOVIČ, S. (1996): Zo slovensko-maďarských jazykových a jazykovoetnických kontaktov. In: ONDREJOVIČ, S. (ed.): *Sociolingvistika a areálová lingvistika. Sociolinguistica slovaca 2*. Bratislava: Veda 1996, s. 141-147.
- ORGOŇOVÁ, O.; BOHUNICKÁ, A. (2015): Cudzosť a rodová identita. In: DOLNÍK, J. et al.: *Cudzosť – jazyk – spoločnosť*. Bratislava: Iris 2015, s. 229-248.
- PÁLEŠ, E. (1994): *Sapfo. Parafrázovač slovenčiny*. Bratislava: Veda.
- POKORNÝ, J. (2010): *Lingvistická antropologie. Jazyk, mysl a kultura*. Praha: Grada.
- SÁNDOR, K. (2014): *Határtalan nyelv*. Baja: Szak Kiadó.
- SIMA, F. (ed.) (1977): *Z konfrontácie maďarčiny a slovenčiny*. Bratislava: SPN.
- SKALIČKA, V. (1935, 2004): *Zur ungarischen Grammatik*. Praha: Facultas Philosophica Universitatis Carolinae Pragensis. Reprint – ČERMÁK, F.; ČERMÁK, J.; ČERMÁK, P.; POETA, C. (eds.): *Vladimír Skalička. Souborné dílo I*. Praha: Karolinum 2004, s. 37-91.
- SZABÓMIHÁLYOVÁ, G. (2010): Variabilita konštrukcii s významom posesívnosti v slovenčine a maďarčine. In: ŠIMKOVÁ, M. (ed.): *Slovo – Tvorba – Dynamickosť*. Bratislava: Veda 2010, s. 287-292.
- SZILÁGYI, N. S. (1996): *Hogyan teremtsünk világot? Rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára*. Kolozsvár: Erdélyi Tankönyvtanács.
- TÓTH, S. J.; TUŠKA, T.; UHRINOVÁ, A.; ŽILÁKOVÁ, M. (2010): A nyelvi másság dimenziói Tótkomlóson. In: JAKAB, A. Zs.; PETI, L. (eds.): *Kisebbségek interetnikus kontaktzónában – Csehek és szlovákok Romániában és Magyarországon*. Kolozsvár: Nemzeti Kisebbségkutató Intézet – Kriterion 2010, s. 109-147.
- TÓTH, S. J. (2017a): Číslo a počet v slovenčine a v maďarčine. In: CHOCHOLOVÁ, B.; MOLNÁR SATINSKÁ, L.; MÚCSKOVÁ, G. (eds.): *Jazyk a jazykoveda v pohybe II*. Bratislava: Veda 2017, s. 484-497.
- TÓTH, S. J. (2017b): Fixátory dependencie v slovenčine a v maďarčine. In: *Eruditio – Educatio*, roč. 12, č. 2, s. 5-23.
- VAŇKO, J.; AUXOVÁ, D. (2015): *Morfológia slovenského jazyka*. Nitra: Filozofická fakulta

Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

WIERZBICKA, A. (1988): *The Semantics of Grammar*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Kontakt:

Sándor János Tóth, PhD.

Univerzita J. Selyeho

Pedagogická fakulta

Katedra slovenského jazyka a literatúry

e-mail: toths@ujv.sk, tothsanc@gmail.com

Jazyk a jazykoveda v súvislostiach

Editorky:

Oľga Orgoňová

Alena Bohunická

Gabriela Múcsková

Katarína Muziková

Zuzana Popovičová Sedláčková

Vydavateľ: Univerzita Komenského v Bratislave

Rok: 2017

Vydanie: I.

Počet strán: 654

Tlač: KO&KA, Bratislava

ISBN 978-80-223-4422-7